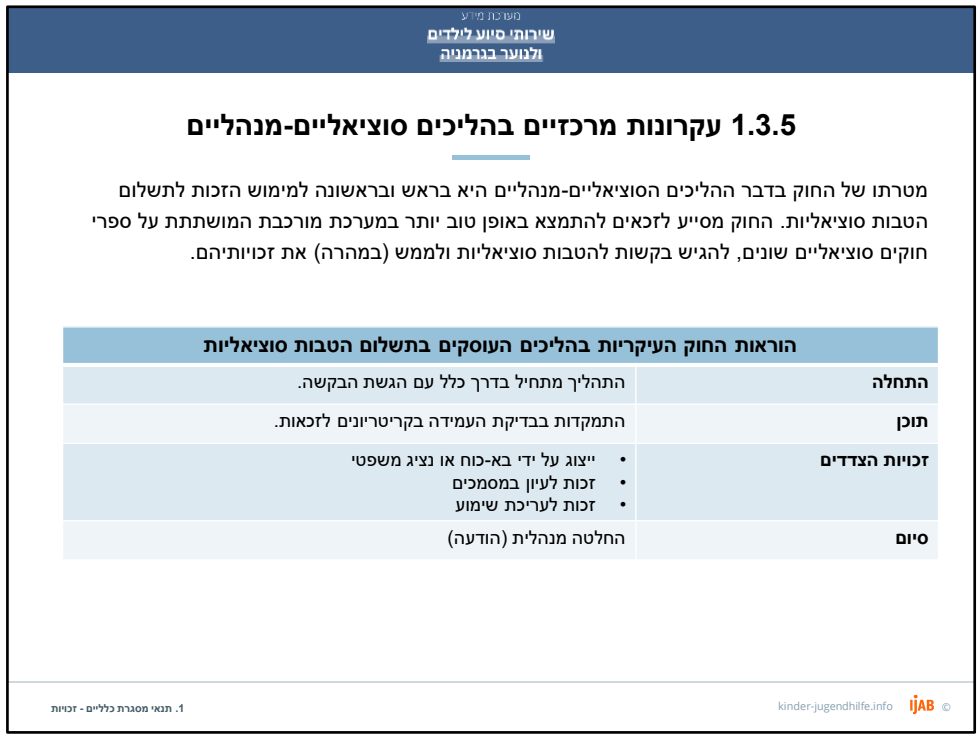

1.3.5 עקרונות מרכזיים בהליכים סוציאליים-מנהליים

חוק רווחת הילדים והנוער (**SGB VIII**) מהווה חלק אינטגרלי מספר החוקים הסוציאלי (**SGB**) של הרפובליקה הפדרלית של גרמניה. מאחר שמטרתו העיקרית היא להסדיר את ההטבות הסוציאליות, הוא אינו מהווה חוק רגולטורי. בהתחשב בכך, תחולת הכללים לקבלת הטבות סוציאליות נקבעה במיוחד בספרי החוקים הסוציאליים הראשון והעשירי (**SGB I**ו- **SGB X**).

החוק מסייע לזכאים להתמצא באופן טוב יותר במערכת מורכבת המושתתת על ספרי חוקים סוציאליים שונים, להגיש בקשות להטבות סוציאליות ולממש (במהרה) את זכויותיהם. כפועל יוצא מכך, ישנם שלושה קווים מנחים בעלי חשיבות:

1. רף נמוך לגישה למערכת ההטבות הסוציאליות.
2. הנטל בניהול ההליכים מוטל על הגופים למתן הטבות סוציאליות ולא על ציבור הזכאים.
3. זכויות הזכאים במסגרת ההליך.

לאורך ההליך כולו, החל מבדיקת הזכאות ובכלה בהחלטה למתן התשלום, יילקחו בחשבון ההסדרים הקבועים בחוק בדבר ההליכים הסוציאליים-מנהליים. ההסדרים הללו מהווים סטנדרטים מקצועיים ועל הגופים המנהליים לעמוד בהם. כוחן של ההוראות הנזכרות בחלק הכללי של ספר החוקים הסוציאלי הראשון (**SGB I**) יפה גם לגבי כל ספרי החוקים הסוציאליים, כמו ההוראות לגבי הגשת בקשה, סודיות הנתונים הסוציאליים או שיתוף הפעולה של הזכאים. גם ספר החוקים הסוציאלי העשירי (**SGB X**) העוסק בהליך המנהלי ובהגנת המידע מכיל הוראות החלות על כל ספרי החוקים הסוציאליים. בהתאם, הסדרים אלה חלים גם על שירותים הניתנים במסגרת הרווחה לילדים ונוער. בהתאם לסעיף 1 פסקה 1 בספר החוקים הסוציאלי העשירי, ההוראות חלות על התפקידים המנהליים מתוקף החוק הציבורי של רפובליקה הפדרלית של גרמניה. סעיף 12 בספר החוקים הסוציאלי העשירי מטיל על הרשות את האחריות על ההליך.

עקרונות ההליך

ספר החוקים הסוציאלי העשירי קובע דרישות לניהול הליכים אדמיניסטרטיביים: בהתאם למשפט 2 של סעיף 9 בספר החוקים הסוציאלי העשירי, יש לנהל את ההליכים "בפשטות, ביעילות ובמהירות". בהתאם לסעיף 17 בספר החוקים הסוציאלי הראשון, הרשות חייבת להבטיח כי הזכאים יקבלו במהירות את ההטבות הסוציאליות המגיעות להם.

התחלה

התהליך יכול להתבצע מתוקף סמכותה של הרשות או על פי בקשה, בעל פה (כלומר, ללא המכשולים הפורמליים הכרוכים בהגשת בקשה) או בכתב. הבקשה אינה כרוכה בתשלום. הגשתה מהווה הן את תחילת ההליך והן את המועד המוקדם ביותר לתשלום הטבות.

בירור העובדות

בראש ובראשונה, ההליך הסוציאלי-מנהלי מתמקד בבחינת העמידה בקריטריונים לזכאות. הדבר נעשה על בסיס עקרון בדיקת הרשות הממשלתית, קרי, באחריות הרשות לברר את כל העובדות הנדרשות לקבלת החלטה מתוקף סמכותה (סעיף 20 בספר החוקים הסוציאלי העשירי).

הגנה על נתונים סוציאליים

נתונים סוציאליים הם פרטים הנוגעים לעניינים האישיים או העובדתיים (בדרך כלל של המבקש/הזכאי להטבות).

זכויות הצדדים

לצדדים בהליך המנהלי עומדות זכויות שונות, כגון:
הזכות לייצוג על ידי בא-כוח או נציג משפטי (סעיף 13 בספר החוקים הסוציאלי העשירי)
הזכות לעיון במסמכים (סעיף 26 בספר החוקים הסוציאלי העשירי)
הזכות לעריכת שימוע (סעיף 24 בספר החוקים הסוציאלי העשירי)

סיום

ההליך המנהלי מסתיים בדרך כלל בהחלטה מנהלית, קרי, מתן הודעה או חתימה על הסכם מתוקף החוק הציבורי (סעיף 8 בספר החוקים הסוציאלי העשירי).

לקריאה נוספת

Trenczek, Thomas (2022): Verfahren und Rechtsschutz. In: Münder/Meysen/Trenczek (eds.): Frankfurter Kommentar SGB VIII, Anhang I. 9th edition, Baden-Baden, p. 1268–1298.
Waschull, Dirk (2023): ASD-Arbeit und Verwaltungsverfahren. In: Merchel, Joachim (ed.): Handbuch Allgemeiner Sozialer Dienst (ASD). 4th edition, Munich, p. 78–87.